

lagherovej a Stephena Greenblatta *Brambora v materialistické imaginaci*. Je pokusom o vysvetlenie významu zemiaka ako hlavnej potraviny írskej chudoby na konci 18. a v prvej polovici 19. storočia v protiklade k obilii a chlebu. Podarilo sa im odhaliť symbolickú hodnotu zemiaka a využiť ju ako prostriedok na pochopenie materialistického myslenia 19. storočia.

V záverečnej štúdii *Nový historismus v praxi* sa tá istá autorská dvojica zamýšľa, ako by sa zatiaľ len stručný náznak nového smeru interpretácie mohol stať skutočným odborom. Upozorňujú predovšetkým na problém jeho metodologického eklekticismu, resp. na problém akejkoľvek systematizácie a formulovania jeho teoretických pravidiel či metodologického programu. Charakterizujú ho pritom ako históriu možností.

Knihou *Nový historismus/New historicism* sa Jonathanovi Boltonovi podarilo poskytnúť prehľad základných problémov daného literárnoteoretického prúdu a otvoriť priestor pre diskusiu o ňom. Prostredníctvom textov rozmanitého charakteru pokrýva viacero problémov, či už teoretické východiská prúdu, presadenie a adaptovanie jeho princípov v literárnoteoretickej praxi, alebo ich aplikovanie v interpretácii literárnych textov, a tak ho predstavuje v čo najväčšej šírke. Navyše nemožno prehliadnúť, že upozornil na možnosti, resp. na potrebu interdisciplinárneho prístupu k literárnym textom. Azda preto možno zborník vnímať ako bohatý zdroj predovšetkým inšpirácie nielen pre literárnu vedu, ale pre všetky humanitné a spoločenskovedné odbory.

Lenka Rišková

REPAR, Stanislava: OHNISKO REČI ALEBO MLČANLIVÁ HLŔBKA HORIZONTU. Bratislava : Kalligram, 2007. 396 s.

Stanislave Repar po monografii o tvorbe poetky Mily Haugovej vychádza druhá odborná publikácia, tematicky zameraná na problemati-

ku (básnickej) reči a mlčania. Kniha je rozdelená do dvoch častí, ktoré na seba priamo nenadväzujú.

Do prvej časti autorka zaradila odborné texty a eseje, priebežne publikované v knižných publikáciách, zborníkoch či literárnych (alebo kultúrnych) periodikách. Tie najstaršie z nich sú dokonca súčasťou autorkinej dizertačnej práce s názvom *Situácia básne* (1994). Úvodnú kapitolu knihy predstavuje text, v ktorom môžeme identifikovať skôr básnické aspirácie, než úsilie viesť čitateľa do problematiky prezentovanej publikácie. Ambíciu teoreticko-metodologického vymedzenia prvej časti knihy má kapitola *Videnie vedenia*, v ktorej sa autorka venuje konceptom súčasnej literárnej vedy, orientovaným na problematiku interpretácie básnického textu.

V nasledujúcich kapitolách sa Stanislava Repar pokúša interpretovať niekoľko vybraných básní alebo odhaliť konštanty a na ich základe vymodelovať autorskú poetiku básnikov Ivana Krasku, Jána Ondruša, Jozefa Mihalkoviča, Štefana Strážaya, Ivana Štrpku, Karola Chmela a Erika Grocha. Práve tieto zasvätené a dôkladné interpretačné analýzy možno považovať nielen za jadro publikácie, ale aj za cenný príspevok do historiografie slovenskej lyriky. Jedinú prozaickú výnimku medzi analyzovanými básnickými výkonmi predstavuje *Náprstok* Dušana Dušeka, pričom autorka sa pri argumentovaní v prospech jeho zaradenia odvoláva na poetickú kvalitu, ako aj medzidruhový a medzižánrový rozmer textu.

Druhá časť knihy s názvom *Semiotika mlčania* je publikačným výstupom z vedeckého projektu z rokov 2000 – 2002 a venuje sa predovšetkým „interdisciplinárnemu mapovaniu jazykových/rečových území“. Autorka prisudzuje fenoménu mlčania status legitímneho predmetu vedeckého výskumu a pokúša sa ho vnímať v transhistorických, transkultúrnych, ale aj transgenderových súvislostiach. Práve posledná spomenutá dimenzia rodovej problematiky pôsobí ako dominantna druhej časti práce. Feministické teórie predstavujú v mnohých pasážach centrum autorkinho sústredeného záujmu, no presakujú aj z častí pojednávajúcich

o tematicky celkom odlišne orientovaných javoch. Situáciu sociálnych aktov a predovšetkým jazyka totiž Stanislava Repar nevníma len ako stav podriadenosti „abstraktnému racionalizmu a účelovému logocentrizmu“, ale hlavne ako nástroje dosahovania moci ako produktu patriarchálnej štruktúry a jej symbolického poriadku. Opakovane poukazuje na deficit či priam podceňovanie oblasti rodových štúdií slovenskými akademikmi. Približuje recipientovi koncepcie Rolanda Barthesa, pomerne podrobne sprostredkúva odborné publikácie dotýkajúce sa fenoménu mlčania Adama Jaworského (kapitola *Mlčanie z pohľadu sociolingvistiky*) či Tillie Olsen (kapitola *Mlčanie z pohľadu feministických teórií*). Opätovne akcentuje predovšetkým aspekty mlčania žien, takže recipient napokon nadobúda dojem, že kniha sa tematicky vyhraňuje predovšetkým okolo problematiky ženského mlčania. Túto tendenciu podporuje niekoľko textov s interpretačno-analytickou ambíciou, ktoré sú priložené k pomerne rozsiahlemu teoretickému uvažovaniu o multidisciplinárnom fenoméne mlčania. Stanislava Repar svoje teoretické postuláty materiálovo dokladá sondami do literárnych textov šiestich autorov, z toho v piatich prípadoch ide o ženské autorky. Štyri z týchto autoriek sú spisovateľky slovinského pôvodu a pravdepodobne aj táto okolnosť spôsobuje, že v pasážach venovaných ich tvorbe dominuje skôr deskriptívno-informatívna funkcia než interpretačno-analytický postup. Jediným zástupcom nefemininnej časti literatúry je Vladimír Balla, pričom v kapitole tematicky zameranej na jeho tvorbu sa autorka vyrovnáva aj so stavom či úrovňou slovenskej literárnej kritiky, resp. jej niektorých reprezentantov.

Zaujímavým aspektom recenzovanej práce je v kontexte slovenskej literárnej vedy pomerne ojedinelé tematické vymedzenie (k fenoménu mlčania v poézii sa niekoľkokrát vyjadroval vari len Peter Zajac), ale aj jazyk tejto odbornej monografie. Feministické teórie do istej miery ovplyvnili aj výber jazykových prostriedkov, resp. samotná autorka rezignáciu na „patriarchálny jazyk vedy“ a svoj „jazyk výkladu“

chápe ako „vkladanie“ tvorivého príspevku do práve prebiehajúcej komunikačnej udalosti – kreatívne, (inter)subjektívne podmienené dopovedávanie básne.

Lubica Somolayová

RADOVÁ, Irena: DOBRODRUŽSTVÍ ARGONAUTŮ: ŘECKO VERSUS ŘÍM. Praha : Kohniasch Latin Press, 2004. 160 s.

Kniha s pregnantným titulom *Dobrodružství Argonautů: Řecko versus Řím*, jež vyšla z pera Ireny Radové, klasické filoložky s pôsobiskom na Masarykově univerzite v Brně, je významným publikačným počínom na poli literárnej komparatistiky. Koncepčne je dielo vymezeno zcela jasne – jde o zevrubnou srovnávací analýzu dvou stejnojmenných eposů zpracovávajících mýtus o Argonautech, a sice epické skladby helénistického učence Apollónia Rhodského a tematicky stejnorodé práce jeho římského následovníka Valeria Flakka, básníka 1. stol. n. l. Autorčinným cílem je nalezení styčných bodů mezi oběma díly, především však mnohých momentů, v nichž se literáti naopak rozcházejí, což jí následně umožňuje formulovat své závěry týkající se imitačního, resp. variačního umění latinsky písničho tvůrce. I. Radová ve své práci zohledňuje rovněž skutečnost, že vznik každého z obou děl byl podmíněn podstatně odlišnými kulturně společenskými poměry, které se samozřejmě do značné míry odrazily i v tehdejších literárních trendech. Dalším ze zkoumaných aspektů se proto stala i návaznost básníků na existující epickou tradici či případný odklon od ní.

V úvodní kapitole knihy získá čtenář jisté povědomí o bohatosti a různorodosti mýtického okruhu tematizujícího výpravu řeckých hrdinů a o popularitě této látky mezi spisovateli antického světa. Následuje stručná charakteristika alexandrijské moderny, jejíž tvůrčí principy větší či menší měrou determinovaly styl obou roze-